

Uit het dagboek van mevrouw Slapsma-Tiessens

M. R. C. 16/2/60

Met steun van het H. S. Kammingafonds en het Anjerfonds is bij J. D. van der Veen N.V. te Winschoten de bloemlezing „Uit het dagboek van mevrouw Slapsma-Tiessens” van J. Rietema verschenen. Ze is samengesteld door dr. J. A. Fijn van Draat, dezelfde die een zo voortreffelijke vertaling van Prikkebeen in het Gronings verzorgde.

Rietema heeft zijn artikelen gedurende meer dan veertig jaar gepubliceerd, van 1924-1949 in het Maandblad Gronings, daarna tot 1961 in het Nieuwsblad van het Noorden.

Zoals velen thans naar het verslag van de avonturen van de Heer Bommel grijpen, zo greep men in die jaren naar het Dagboek van mevrouw Slapsma-Tiessens, die „een dame van stand” zou mogen heten.

Haar voornaam Fennechien had ze veranderd in het beter klinkende Fenna. Het Gronings dialect vond ze beneden haar waardigheid, ze sprak een Nederlands dat een letterlijk vertaald Gronings is. Om met de moeder van haar dienstmeisje te spreken: „Zai proat haalf beks”.

Rietema heeft weinig woorden nodig haar bij ons te introduceren. Als hij de man van de Wielrijschool in

Stad - Fenna schrijft alle voor haar belangrijke woorden met een hoofdletter — laat zeggen: „Als mevrouw helfte jonger was en helfte minder woog...”, dan liegt dat er niet om, we zien haar voor ons.

Als weduwe van een boer, wonende op een klein Groninger dorp, leren we door haar de mensen op dat dorp kennen, haar kostgangers en haar vriendin Doetje Drulinga, die onderwijzeres is geweest: „Haar Pa was hier aleer jaren veldwachter, dan kon ik vanzelfs geen Omgang met haar had hebben, maar man is allang dood, dat nu gaat dat wel.”

Rietema schrijft in het dialect van de Marne in de omgeving van Leens, een dialect dat — met kleine variaties — door heel Groningen werd gesproken. Wèrd gesproken, want het dialect is onherroepelijk gedoemd te verdwijnen. Dat is erg jammer, omdat men in een dialect heel veel dingen bijzonder kernachtig kan zeggen. Als Rietema over een dienstmeisje zegt: „Zij liep met haar mond in beide handen”, dan is daar geen woord Frans bij, maar weet ieder wat er bedoeld is.

Het boek wemelt van dergelijke uitdrukkingen. Fenna's dienstmeisje

zegt bijvoorbeeld van een heel mager mannetje: „Dat kereltje zigt er oet, net of hai mit knienen deur troalies et.”

Fenna zet zichzelf op een voetstuk en wordt door niets en niemand geïmponeerd. Als ze voor het eerst een hunebed ziet, iets wat Doetje Drulinga „een Eerbiedwaardig Grafteken uit een Grijs verleden” noemt, dan vindt zij dat maar „zo'n vlintbult, dat ik bij ons ook zien kon als er nieuwe Makadam aanvoerd wierd.”

Wijlen prof. Overdiep heeft het werk van Rietema eens een der beste vormen van taalhumor genoemd. Het gaat dan ook ver uit boven de normale dialectschrijverij. Het geeft een voortreffelijk beeld van het leven op het Groninger land in de eerste helft van deze eeuw.

Maar bovenal — en dat is de allergrootste verdienste van het werk van Rietema — is op deze wijze een dialect, in al zijn uitingsvormen, met woorden en uitdrukkingen die velen vergeten meenden te hebben, maar die door lezing van dit boek weer springlevend worden, voor het nageslacht bewaard gebleven.

MART JANSSONIUS